

การศึกษาผลการดำเนินงานโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี อำเภोजุน จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษารูปแบบการดำเนินงานโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี (2) ศึกษาต้นทุน และผลตอบแทนของเกษตรกรจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี (3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี และ (4) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรตัวอย่างจำนวน 256 ราย ในพื้นที่อำเภोजุน จังหวัดพะเยา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาในการศึกษาข้อมูลทั่วไป สภาพการผลิต และการตลาดของเกษตรกร และการวิเคราะห์เชิงปริมาณในการศึกษาค้นทุน ผลตอบแทน และส่วนเหลือการตลาด และการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกโดยใช้แบบจำลองโลจิต (Logit Model) ด้วยโปรแกรม Stata

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 41-60 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน จำนวนสมาชิกทำนา 2 คน โดยเฉลี่ยมีประสบการณ์ทำนา 28 ปี พื้นที่ถือครองทำนา 23 ไร่ต่อครัวเรือน ผลผลิต 532.79 กก.ต่อไร่ รายได้ภาคเกษตร 133,595.53 บาทต่อปี รายได้นอกภาคเกษตร 40,415.93 บาทต่อปี ค่าใช้จ่ายครัวเรือน 56,254.27 บาทต่อปี หนี้สินครัวเรือน 130,060.29 บาทต่อครัวเรือน แหล่งเงินกู้ที่สำคัญคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ผลการศึกษาค้นทุน และผลตอบแทนของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรที่มีต้นทุนการผลิตสูงสุดคือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกแบบยุ่งฉาง 11,276.19 บาทต่อตัน รองลงมา เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการ โดยวิธีเก็บรักษาก่อนขาย 10,317.91 บาทต่อตัน เกษตรกรขายทันที 10,197.70 บาทต่อตัน และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกแบบประทวน 7,731.38 บาทต่อตัน ผลตอบแทนสุทธิที่เกษตรกรได้รับ พบว่า ผลตอบแทนสุทธิกรณีจำนำแบบประทวนเมื่อใช้ราคารับจำนำ 7,191.24 บาทต่อตัน กรณีจำนำแบบยุ่งฉาง 4,460.11 บาทต่อตัน กรณีจำนำแบบประทวนเมื่อใช้ราคาสำรวจ 3,176.24 บาทต่อตัน กรณีไม่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกขายทันที -433.28 บาทต่อตัน และกรณีไม่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกเก็บก่อนขาย -2,010.11 บาทต่อตัน

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกร ตัวแปรที่มีผลต่อการตัดสินใจคือ ระดับการศึกษา รายได้ภาคเกษตร รายได้นอกภาคเกษตร วิธีการปลูก และการกู้เงินเมื่อปีที่แล้ว ตัวแปรที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการแบบยุ่งฉางหรือแบบประทวนคือ ระดับการศึกษา วิธีการปลูก ตลาด ค่าขนส่งไปขาย รายได้ภาคเกษตร รายได้นอกภาคเกษตร และค่าใช้จ่ายครัวเรือน

ปัญหาของโครงการรับจำนำข้าวเปลือก คือการดำเนินโครงการช้าไม่ทันกับช่วงเวลาการเก็บเกี่ยวของเกษตรกร การจัดการของโครงการไม่มีประสิทธิภาพ การวัดความชื้นของผลผลิตไม่ได้มาตรฐาน และโครงการระบายข้าวล่าช้าทำให้ผลผลิตของเกษตรกรที่เก็บรักษาในยุ้งฉางเสียหาย

ข้อเสนอแนะ คือรัฐบาลควรสำรวจการผลิตข้าวในแต่ละปีเพื่อนำมากำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร รัฐบาลควรจัดหาผู้ซื้อข้าวในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกเมื่อสิ้นสุดโครงการทันทีเพื่อลดความสูญเสียของผลผลิตในยุ้งฉางของเกษตรกร

The study on operational results of paddy pawning project in Chun district, Phayao province purposed to investigate: 1) method of the in-season paddy pawning operation project; 2) costs and returns of farmer members of the in-season paddy pawning project; 3) factors influencing farmers' decision to participate into the in-season paddy pawning project; and 4) problems and recommendations of the in-season paddy pawning project. Data were collected from the sample group of 256 farmers in Chun district, Phayao province. The descriptive method was applied for general data analysis, farmers' production conduction and marketing. In addition, Quantitative analysis was also used to study costs, returns and marketing margin. Meanwhile, the Logit Model and the Stata program were used to investigate factors influencing farmers' decision to participate in the in-season paddy pawning project.

Results of the study showed that most informants were male 42-60 years old, and elementary school graduates. Most of them had 4 family members each of which had 2 active paddy farmers. Averagely, they had the experience of paddy farming for 28 years. They owned 23 rai of the land for paddy farming per household with the productivity of 532.79 kilograms per rai. Their revenues were from the agricultural sector valued at 133,959.53 baht a year and 40,415.93 baht a year from non-agricultural sector. The rate of liability was 130,060.29 baht per household and the main source of loans was the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives.

For the study on farmers' costs and returns, it was found that farmers who joined the pawning project of the in-silo-paddy had met a highest production cost valued at 11,276.19 per ton. This was followed by farmers who did not involve in the pawning project of stocked paddy - cost at 10,317.91 baht per ton ready-sale 10,197.70 baht per ton and was bear members of paddy pawning project of warehouse receipt, valued at 7,731.38 baht per ton. Regarding farmers' returns, it was found that farmers gained 7,191.24 baht per ton for the net revenue, based on the standard price of the warehouse receipt pawn and 4,460.11 baht per ton for the silo pawn.

Meanwhile, they could gain 3,176.24 baht per ton from the warehouse receipt pawn based on the surveyed rate. The net revenue for farmers who did not join the pawning project of the ready-sale-jasmine paddy worthed 433.28 baht per ton and 2,010.11 baht per ton rewarded to farmers who were not members of the pawning project of stocked jasmine paddy.

Regarding the factors of farmers' decision making to participate or not participate in the paddy pawning project of farmers, outstanding parameters included levels of education, revenues from the agricultural sector, revenues from the non-agricultural sector, planting styles and last year loans. Besides, the decision made to join the project in the form of silo or warehouse receipt was also depending on education levels, planting styles, marketing, logistic, revenues from agricultural sector and non-agricultural sector, and expenses of the household.

Problems of the paddy pawning project included too slow project which was out of the harvesting season of farmers, inefficient project management, low standard of humidity measurement, and delayed process of paddy distribution which caused farmers' products kept in barns or silos were damaged.

The study recommended that the government should make a survey of rice production each year and results of the survey can be applied to policy making in accordance with real needs of farmers. When the project is ended, the government should immediately find paddy purchasers in order to reduce the rate of damaged products in barns or silos of farmers.